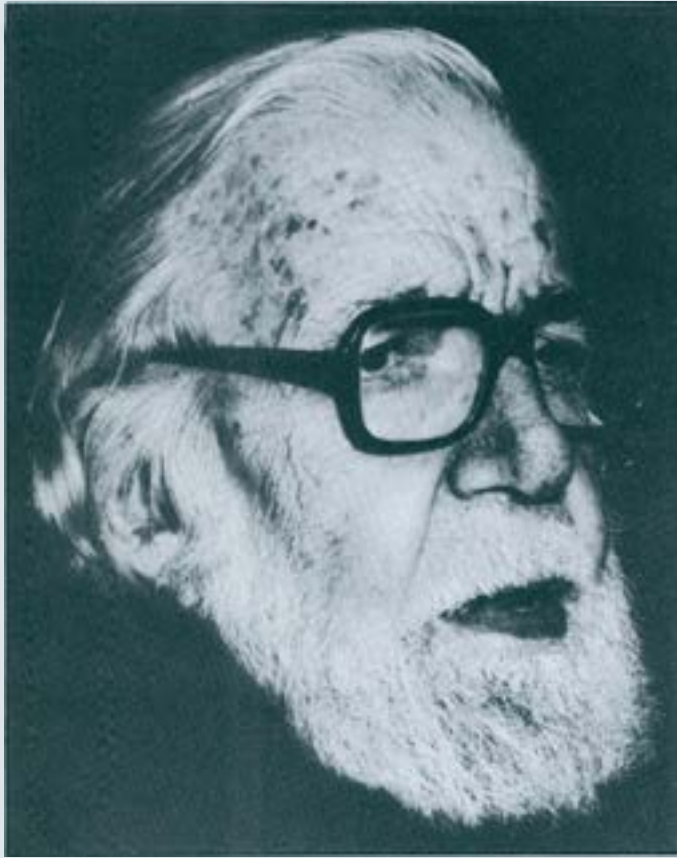

Oliver, home incorruptible

per Lluís Casals i Garcia

Joan Oliver va néixer a Sabadell, al si d'una família de la més alta burgesia local, tant pel costat patern com matern. Té una infància, una adolescència, una joventut, còmoda, despreocupada, de total benestar. I Joan Oliver vol que en morir, les seves cendres reposin a Sabadell, en un retorn al bressol, però hi torna pobre, trist, desanimat, desesperançat. Entremig hi ha una llarga vida amb alts i baixos, amb temps feliços i amb temps tràgics i tremendament amargs. Potser, el fet de l'allargament actual de la mitjana de duració de la vida té el costat aspre de fer-nos ser actors i testimonis de coses que mai no hauriem volgut viure. Abans deien que hi havia una guerra cada generació, però una generació eren trenta anys i mai gairebé ningú no arribava a veure'n dues de guerres. Ara, en canvi, els soldats que a França varen anar a la guerra del 14-18 deien que feien la guerra perquè els seus fills no l'haguessin de fer, que aquella seria la darrera; pocs anys després, pares i fills repreien el camí del front, el camí del sofriment, el camí de la mort.

En Joan Oliver la vida de la seva joventut, era la d'un home que no té cap

problema de família, de treball, ni de diner; amb una finor intel·lectual molt aguda, amb una extrema lucidesa del que podia donar de si el Sabadell d'aquella època, s'esforça amb els de la seva colla de Sabadell, a donar un to de qualitat i d'elegància a una ciutat menestral. I és en la tragèdia i el drama de la nostra guerra civil quan aquell home s'espolsa la comoditat i el benestar i assumeix la tasca d'ajudar a salvar el que calia -i es podia- salvar en aquell enorme caos de destrucció i de malvestat. Si quan l'any 1934 Oliver escrivia "Les Decapitacions" compareixia cada tarda al cafè amb una decapitació escrita i ens la llegia amb un to divertit i faceciós, és un altre home el que dos anys més tard

a l'Agrupació d'Escriptors Catalans i a la Institució de les Lletres Catalanes escriu l'"Oda a Barcelona", aquella Barcelona triturada pels bombardeigs, i que per ell, aleshores, no és sols la ciutat on viu i pateix, ans és més que mai el cap i casal de Catalunya voltada d'enemics per tots costats i sota la fèrula de molta gent per a la qual Catalunya no representa absolutament res, i que impunement sacrifica tants homes de vàlua de la nostra terra i incendia i destrueix el nostre patrimoni artístic i cultural, del que no hauria quedat res si algú no hagués acceptat el risc d'intentar dominar l'allau frenètica que s'abaté damunt del país.

I després, l'exili; i després el retorn a la Catalunya endolada, malalta, silenciosa, esparracada. I intentar novament, com en aquelles hores tràgiques, salvar el que es podia -i calia- salvar. Anar acostumant novament a que la gent esfereïda, escoltés la vella veu, la jove veu, l'eterna veu de la Catalunya que sempre ha ressuscitat de la cendra. Però ara amb la tristesa de veure que les coses no van com caldria, que hi ha massa conformisme i massa resignació, que enlloc de mirar endavant, mirem enrera, que pensant en els temps de la gana, sembla que ja ens haguem de conformar amb un crostonet de pa. Llavors, torna a sortir el Joan Oliver de la seva joventut, quan fustigava el poble de Sabadell perquè volia desvetllar-lo d'una sesta còmoda i estèril, perquè el volia millor i apassionat; com ara voldria que el país vibrés amb una tensa expectativa de llibertat. I s'indigna i protesta i signa manifestos i fulls adherint-se a qualsevol iniciativa que li sembli d'ardidesa i de progrés. Torna a indignar-se contra el cofoisme, contra la comoditat -ell que ha sabut renunciar a la seva-. Recordo que pocs dies abans de la seva mort, em deia tot enrabiat que se'n volia anar a la Patagònia, que aquí no hi havia res a fer, i quan jo li replicava amb els versos de l'Espriu de l'Inici de Càntic al Temple, que a tots ens ha temptat anar a un país on la gent és culta, neta, educada i feliç, però que estimem massa aquesta nostra desolada terra i que en definitiva volem morir aquí, els ulls de Joan Oliver s'omplien de llàgrimes.

Ara sí; ara és a l'única Pàtria totalment lliure, neta i feliç. Al Cel sia. ●